

mgr Katarzyna Zawadzka  
Pracownia Profilaktyki Uzależnień  
Katolickie Centrum Edukacji Młodzieży "Kana" w Gliwicach  
e-mail: [kasia@kana.gliwice.pl](mailto:kasia@kana.gliwice.pl)

IRC nickname: Wilma\_

### 1. Czym jest IRC – Internet Relay Chat?

IRC jest jedną z wielu usług Internetu pozwalającą na bezpośrednie porozumiewanie się między ludźmi. Od innych usług różni się tym, że porozumiewanie odbywa się "na żywo", w czasie rzeczywistym i wymaga jedynie tego, by osoby, które chcą ze sobą porozmawiać były obecne w tym samym czasie przy komputerze. Przy jego pomocy może się komunikować dowolna liczba osób równocześnie z jednocześnie możliwymi wymianami zdań prywatnie między dwójgim osób, czyli można:

- rozmawiać prywatnie z jedną wybraną osobą
- rozmawiać prywatnie z kilkoma osobami równocześnie
- prowadzić rozmowę konferencyjną z większą ilością osób w miejscu zwanym kanałem
- prowadzić kilka rozmów konferencyjnych (na kilku kanałach)
- wysyłać i otrzymywać dokumenty w postaci plików

Najczęściej rozmowy te są prowadzone przy pomocy klawiatury, ale posiadając odpowiedni sprzęt i oprogramowanie można już także rozmawiać przy pomocy mikrofonu, pojawiła się już także możliwość video konferencji via IRC.

Równoczesne rozmowy wielu osób odbywają się w miejscach zwanych kanałami. Kanały są dostępne dla każdego i rozmowy na nich są publiczne. Istnieje również możliwość utworzenia kanałów, które są zamknięte i można do nich wejść tylko na zaproszenie, co daje możliwość np. porozumiewania się grup zawodowych lub tematycznych (na dowolne tematy) tylko w wybranym gronie osób.

### 2. Krótki rys historyczny i możliwości wykorzystania IRC

Po raz pierwszy IRC pojawiło się na Uniwersytecie w Finlandii (Ouku) pod koniec 1988 roku. Stworzył je Jarkko Oikaninen na podstawie programu MultiUserTalk (MUT) - liczba użytkowników w tym czasie wynosiła 10 osób.

Dzisiaj niezależnie od pory dnia na największej sieci IRC - EFNet - można spotkać jednocześnie kilkanaście tysięcy rozmawiających osób, w godzinach szczytu liczba ta sięga 20 000 użytkowników w danym momencie. Ogólna liczba użytkowników nie jest możliwa do określenia, bowiem programy do obsługi IRC nie są objęte żadną rejestracją.

w Polsce IRC pojawiło się jesienią 1992 roku, obecnie obciążenie polskich serwerów sieci EFNet sięga 2000 sesji w jednym momencie, co oznacza, że liczba użytkowników jest z pewnością większa. Ludzie, którzy poznali się przez Internet często spotykają się również w życiu realnym - organizowane są różnego rodzaju imprezy ircowe, spotkania indywidualne, istnieją już także kluby ircowników np. krakowski Fisher Pub.

Najbardziej znane polskojęzyczne kanały to: #polska (tu można spotkać najwięcej

przejawów chamskiego zachowania), #polonia (spokojny polski kanał), #true\_polonia (dość elitarny, spotykaj± się na nim głównie ludzie pracuj±cy, często wieloletni użytkownicy IRC), #gadul± (tylko za zaproszeniem), #chaszcz± (także tylko za zaproszeniem), #sexpl (kanał, który jest żywym dowodem na to, że nazwa kanału niekoniecznie musi być zwi±zana z faktyczn± tematyk± rozmów na nim odbywaj±cych się), #rpg-pl (kanał polskich miłośników gier sieciowych), #wiaraa (nie ma nic wspólnego z wiar± w sensie religijnym), #anagramy (dla miłośników anagramów), #hackpl (polski kanał hakerski, przeważnie także za zaproszeniem) i wiele innych.

Rozmowy prywatne w systemie windows odbywaj± się na odrębnych oknach, otwartych pomiędzy dwiema osobami, które się ze sob± aktualnie porozumiewaj±, s± one (teoretycznie – bowiem dla zaawansowanych użytkowników Internetu możliwe jest podgl±danie cudzych rozmów) niewidoczne dla innych. Zdania pisane przez jednego z rozmówców ukazuj± się na ekranie drugiego i w ten sposób można prowadzić rozmowę na każdy temat.

Jeśli ktoś jest zainteresowany większ± ilośc± informacji na temat tej usługi Internetu proszę szukać pod adresami:

<http://www.irc.pl>

<http://pomoc.irc.pl/>

<http://tschad.irc.pl/irc/>

<http://robbo.irc.pl>

<http://venus.wis.pk.edu.pl/pomoc/2/poczatki.html>

<http://www.ia.pw.edu.pl/irc/>

<http://www2.undernet.org:8080/~cs93jtl/IRC.html> (j. angielski)

### **2.1 w jaki sposób IRC jest wykorzystywany na świecie?**

Jako narzędzie szybkiego i taniego porozumiewania się stał się szczególnie popularny podczas wojny nad Zatok± Persk±, kiedy to przy jego pomocy komentowano wydarzenia z frontu. Za jego pomoc± dyskutowano także zamach na Gorbaczowa w Rosji, przez IRC relacjonowano na bież±co przebieg konferencji "Internet w Polsce" we wrześniu 1995 roku oraz IV finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy itp.

Z ostatnich wydarzeń - służył także jako Źródło wymiany informacji w trakcie powodzi w naszym kraju. Powstał wtedy odrębny kanał #powodz, na którym można było uzyskać informacje na temat aktualnych wydarzeń w zalanych regionach kraju, oraz na temat pomocy dla powodziarzy.

Coraz częściej IRC jest wykorzystywane w świecie nauki i biznesu np. przez firmy posiadaj±ce swoje filie w oddalonych od siebie miejscach kraju lub świata. Firmy te na ogół posiadaj± własne serwery, aby unikn±ć z jednej strony opóŹnień czasowych wynikaj±cych z przeci±żenia sieci duz± ilośc± użytkowników, a z drugiej strony, aby jak najlepiej chronić swoje tajemnice i interesy.

Dla wielu użytkowników Internetu IRC jest uslug± bardzo kontrowersyjn±, często pogardliwie obdarzan± mianem "party line" – miejscem, gdzie ludzie szukaj± szybkich, łatwych i krótkotrwałych zwi±zków z osobami płci przeciwnej.

Niew±tpliwie wśród jego użytkowników jest spora liczba osób swoim

zachowaniem potwierdzających tak o nim opinię. Jednak z całą pewnością nie jest to cała prawda o IRC – przyglądając się bliżej społeczności ircowej, można zauważyć, że w dużej mierze stanowią ją osoby samotne, spragnione kontaktu z drugim człowiekiem, lękające się odrzucenia w kontakcie bezpośrednim. Zatem szczególnie dla osób młodych - niewłaściwie używany - IRC może być narzędziem demoralizacji.

Może także stać się drogą dotarcia do człowieka potrzebującego pomocy psychologicznej bądź duchowej.

### 3. Doświadczenia własne.

IRC zapewnia swoim użytkownikom anonimowość, co stanowi o dużej jego atrakcyjności - szczególnie dla tych ludzi, którzy mają trudności w nawiązywaniu relacji z innymi w życiu realnym. Tu nie trzeba ujawniać swojej twarzy, ani imienia - można być kim się chce.

Ta anonimowość kontaktu:

- z jednej strony zachęca i ośmiela, pozornie błahе rozmowy mogą i często zamieniają się w rozmowy wartościowe, prowokujące do myślenia o sobie, o wartościach, sensie życia, wiary itp.
- z drugiej strony jest pokusą dla przedstawiania fałszywej osobowości, udawania kogoś, kim się nie jest

Ze względu na swoją specyfikę - anonimowość i atrakcyjną łatwość nawiązywania kontaktów - IRC może w szczególny sposób przyciągać osoby sfrustrowane, samotne, zagubione - zatem może także stać się miejscem nawiązywania kontaktu terapeutycznego, w którym dochodzi do spotkania między człowiekiem potrzebującym pomocy a profesjonalnym terapeutą, który jej udziela. Może to być pomoc różnego rodzaju:

- pomocy psychologicznej,
- wsparcia (być może także duchowego),
- informacji na temat uzależnień
- informacji, gdzie szukać pomocy psychologicznej, itp.

Pomysł jest stosunkowo świeży, prace w tym kierunku rozpoczęliśmy na początku maja 1997, zatem opracowanie to należy traktować za ledwie jako wstępne rozpoznanie tematu. Zajmują się tym dwie terapeutki z Pracowni Profilaktyki KANA w Gliwicach - Grażyna Korlacka i Katarzyna Zawadzka. Każda z nas ma już sporo własnych refleksji i doświadczeń w udzielaniu pomocy poprzez tę usługę Internetu, ale zanim je opiszemy, pokuszę się o krótką charakterystykę ludzi, którzy z niej korzystają.

Wiek osób, które "ircują" waha się pomiędzy 14 a blisko 50 lat.

Płeć - zdecydowana przewaga mężczyzn, wynikająca prawdopodobnie z dostępności do komputera i umiejętności korzystania z Internetu. W przeważającej większości ircują studenci kierunków ścisłych, ponadto uczniowie szkół średnich oraz pracownicy, którzy w swojej pracy korzystają z komputera.

Cele ircowania - są bardzo różnorodne:

- poznawanie nowych ludzi, nawiązywanie kontaktów towarzyskich - tu nie istnieją granice, można się porozumiewać równocześnie z osobami z

Krakowa, Warszawy, Londynu czy Nowego Jorku. Zacierają się także granice wynikające z wieku, pozycji społecznej, wykształcenia, konwenansów. Znane są już przypadki małżeństw "ircowych" - tzn. między osobami, które poznały się dzięki tej usłudze Internetu.

- ucieczka przed samotnością, przed własnymi problemami, przed rzeczywistością - wiele osób, które nie potrafią nawiązać kontaktów w życiu realnym, tutaj może poczuć się swobodnie i doświadczyć akceptacji innych, mają większą odwagę bycia sobą, ale i większą pokusę udawania kogoś innego.
- wymiana poglądów na dowolne tematy, wynikająca z potrzeby kontaktu - IRC daje bezpieczny kontakt na odległość, z którego w każdej chwili można się wycofać, pomaga zatem przełamać własne kompleksy, nie miało, ale w tym tkwi także zagrożenie uzależnieniem (znane są sytuacje nie zaliczenia roku przez studentów owładniętych manią ircowania)
- poszukiwanie odmiany, wrażeń, których w życiu realnym nie chcą lub nie potrafią zrealizować (sex) - tu rzeczywistość miesza się z fantazją, nie ma żadnej pewności, że to co usłyszysz jest prawdą
- wymiana informacji na tematy zawodowe - dużo taniej niż przez telefon (koszt połączenia miejscowego), szybko (jedynym ograniczeniem są opóźnienia wynikające z funkcjonowania sieci), w czasie rzeczywistym i praktycznie z całym światem

#### ***Sposób nawiązywania kontaktu***

- nie ogłaszamy się jako linia zaufania, nawiązujemy kontakty przypadkowo, poprzez rozmowy indywidualne.

#### ***Katarzyna Zawadzka***

450 godzin pracy

184 nawiązanych kontaktów w tym 30 osób w kontakcie wielokrotnym (16,3%)

Typ udzielanej pomocy:

- wsparcie psychologiczne - 16 osób (w tym 4 osoby z problemem współuzależnienia) - co stanowiło 53,3% udzielanej pomocy
- informacja i edukacja o uzależnieniach - 14 osób (w tym 2 osoby - motywacja do leczenia) - co stanowiło 46,7% udzielanej pomocy

W niektórych sytuacjach dodatkowym narzędziem kontaktu stała się poczta elektroniczna oraz spotkania osobiste.

#### ***Grażyna Korlacka***

70 godzin pracy

126 nawiązanych kontaktów, w tym 14 osób kontaktujących się co najmniej kilka razy (11,11%)

a stały kontakt utrzymuje 8 osób (6,34%)

Poza tym, spośród wszystkich kontaktów 3 razy udzielono porad i informacji na temat uzależnień.

#### 4. Zagrożenia.

W korzystaniu z IRC kryją się zarówno obietnice jak i zagrożenia. Jedną z obietnic jest to, że korzystając z niego nadal można pozostać sobą, a jednocześnie (dzięki ominięciu bariery własnych zahamowań) można odkryć w sobie możliwości, których istnienia być może wcześniej nie podejrzewano. w anonimowym kontakcie człowiek staje się bardziej spontaniczny i szczery, ma w swoich wypowiedziach, dowcipny - słowem bardzo atrakcyjny dla swoich rozmówców, często już od pierwszego kontaktu i (niestety) bez specjalnego wysiłku, a także bez kosztów, jakie niesie ze sobą realne spotkanie (lęk przed odrzuceniem, niechęć, wstyd, niepewność jak zostanie odebrany).

Takie odkrycie może oszalać i dlatego niesie ze sobą również zagrożenie, którym może być np. pragnienie stworzenia iluzji, wykreowania siebie na kogoś, kim nie jest. Dotyczy to szczególnie tych osób, które zaczynają traktować IRC, jako ucieczkę od swoich ograniczeń, problemów, jako sposób na frustrację i nudę - na szybkie i łatwe poprawienie swojego samopoczucia, a także dla powiększającej się grupy młodych, nastoletnich użytkowników o niekształtowanej jeszcze osobowości i hierarchii wartości.

IRC może stać się uzależnieniem - może pochłonąć do tego stopnia, że człowiek stopniowo i niezauważalnie odgrodzi się od swego realnego życia, przestanie spotykać się ze znajomymi, zaniedba obowiązki szkolne, zawodowe czy domowe, niebotycznie wzrosną jego rachunki telefoniczne. Nieprzypadkowo IRC bywa nazywany "doliną straconego czasu" – użytkownik pochłonięty tą usługą spędza przy niej średnio 8 – 10 godzin dziennie. Jeżeli dodatkowo próby ograniczenia użytkowania IRC wzbudzają w użytkowniku uczucie niepokoju lub irytacji, czuje się on coraz bardziej obcy w świecie realnym, to najprawdopodobniej przekroczył już granicę zdrowego użytkowania tej usługi Internetu.

#### 5. Oprogramowanie

Wszystkie programy służące do korzystania z Internetowej usługi IRC dostępne są pod adresem <http://www.irc.pl> oraz na wielu serwerach przechowujących oprogramowanie np. Sunsite.

#### 6. Podsumowanie.

IRC jest usługą Internetu, która umożliwia:

- wymianę poglądów i wartości
- nawiązywanie kontaktów zawodowych i towarzyskich
- wymianę informacji i wiedzy
- udzielanie wstępnej pomocy profesjonalnej (w tym także terapeutycznej czy duchowej), może być miejscem tzw. pierwszego kontaktu

Może być - w zależności od sposobu jego wykorzystania - zarówno narzędziem demoralizacji, jak i udzielania pomocy, poszukiwania drogi dotarcia do ludzi zagubionych.

#### Pytania i wątpliwości:

W kontakcie "online" praktycznie nie istnieje "mowa" spojrzeń, tonu głosu, gestów

które są przecież nieporównywalnie bogatszym Źródłem informacji o przeżyciach osoby potrzebującej pomocy, niż same tylko słowa pojawiające się na ekranie.

Terapeuta nie ma żadnej pewności i możliwości sprawdzenia, czy w kolejnych spotkaniach bierze udział ta sama osoba. Kontakt taki może zostać zerwany w dowolnym momencie bez możliwości negocjacji ze strony terapeuty. Rodzi się zatem pytanie czy w ogóle można go nazwać terapeutycznym - jeśli nie, czym on jest? Internetowa linia zaufania czy kolejna iluzja. A jeśli tak, to jakich form terapii dotyczy? Jakie są jego możliwości i ograniczenia?

Jednocześnie jednak kontakt taki jest obietnicą dla tych, którzy z różnych powodów nie chcą lub nie potrafią sięgnąć po pomoc terapeutyczną w realnym życiu - może być dla nich pierwszym krokiem do pokonania własnych obaw i ograniczeń. Wydaje się jednak, że w wielu sytuacjach warunkiem skutecznego udzielenia pomocy prędzej lub później stanie się bezpośrednie spotkanie "twarz w twarz".

Czy i w jaki sposób IRC może być wykorzystane w Kościele? z posiadanych przeze mnie informacji wynika, że IRC jest już wykorzystywany jako narzędzie ewangelizacji. Jestem przekonana, że wśród jego użytkowników jest wiele osób poszukujących nie tylko kontaktu z drugim człowiekiem, ale także prawdy, miłości, sensu swojego życia, wiary.